

A templom szent hely. Katonakoromban a tövén éltem tizenegy hónapon át, mégsem teheltem be a lábam oda. Egyenruhában a legszigorúbban tiltott cselékedetek közé tartoztam. Amikor néha kimenőt kaptam, odapillantottam, ezt senki sem vehette el tőlem. A templom a laktanyán belül is mindennap velem volt. Vagy én a templommal. Egyetlen kerítés választotta el a körleteket az érseki parktól, amelynek elején magasodott, esténként kivilágított számlapjával a két szépséges barokk torony. S én néztem, toronyiránt néztem – a templom kiírta, s anélkül, hogy küszöbét átléphettem volna, mégis ott voltam. Később aztán, ilyenkor halottak napja táján, felkeresve az ősi családi sírt, az út Kalocsa mellett visz el. A laktanyát már elfeledtem, időközben föl is számolták, de a templom, a székesegyház ott áll, s minden alkalommal betértem fölűszra, imára – „hátrafelé”, elhalt, s „előre”, mostani és jövőendő érememért. Az olasz barokk csodás építménye Babel Balázs kalocsa-kereskedelmi érsek társaságában lépek be. Építési területen járunk. Odakint, idebent egyaránt folyik a munka. Évek óta a legátfogóbb felújítást és helyreállítást végzik. A székesegyházzal együtt újulnak meg a környező épületek, s nyeri el néhány éven belül a közrefogott tér barokk szépségét és hangulatát.

Az oromzat és a tető jelentős részben elkészült, a belső térben a merővázat újraszüllesztett már, a szentély fölújítása folyik, „amely minden templom legszentebb része” – mondja Babel érsek. „Itt őrzik az oltárszekrényt, itt található az oltár. A templom ősidőktől fogva szent hely, az Isterrel való találkozás helye. Nekünk, katolikusoknak az Oltáriszentség és az évszázadok óta elmondott imádságok és liturgikus cselekmények sorozata teszi igazán szentté a templomot.”

Közelmúltbeli élményemet említem. Münchenben betértem az egyik belvárosi templomba, ahol világszenei rendezvénybe csöppentem. Az ismeretű szerint nem koncertre hívtak, hanem a világszene együttesének előadására. Fölhangzott gospel, mantra, taizói énekek, szafi dalok, valamint zsidó, indiai és afrikai spirituális dallamok. Érsek úr ezzel kapcsolatban a következőket mondja: „A Nyugat jóval szekularizáltabb nálunk. Nem vagyok híve – nem is szabad – hogy a katolikus templom világi rendezvényeknek adjon helyet. Ez sokszor pénzügyi okokra vezethető vissza, illetve hangversenyekhez és másféle kulturális előadásokhoz – kiváló

Babel Balázs érsek a tornyok magasában

oda, hogy lelke fölemelkedjék. Nem profanzálhatjuk – semmiféle modernség nevében sem – a templomot, mert hiszen tudjuk: az én házam az imádság háza. Az Úr Jézus már az ószövetségi templom tisztelgését is fontosnak tartotta

barokk tér, amelynek három épülete egységes megjelenésével sokkal inkább kifejezi az egyház hitéletét.” Jól illeszkednek ebbe a korábban ugyancsak egyházi, ma világi célokat szolgáló építmények. A földhivatal épülete is kánoni ház volt, a hotel valaha a jószágkormányzóságnak adott helyet. A Paprika Múzeum a tér sarkán álló egykori nagyszeminárium épülete mögött szintén kánoni lakóhelyül szolgált – később ez is felújításra szorult. A nagyszeminárium épülete a város tulajdonában maradt, az egyház kártérítést kapott érte. Ez az összeg adta a nagy építkezéssorozat önerős kiindulópontját.

„A munkálatokat 2008-ban az érseki kastély tetőszerkezetének felújításával kezdjük. Több ponton megroppant, beázott, mára vörösrézlemezfedést kapott. Ezt követte az érseki kollégium tetőszerkezetének teljes újjáépítése, ugyancsak vörösrézlemezborítással.”

Ez után következett 2009-ben – az elkorhadt faszervezet miatt – a székesegyház északi toronyszakjának teljes kicserélése. Majd a déli toronyra került a sor. Eredetileg csak külső felújításra gondoltak. 2011. augusztus 23-án azonban Babel érsek úgy döntött, bezárják a székesegyházat. Akkor ugyanis a belső térben leszakadt egy nagyobb stukkó, így életveszélyessé vált a templomter használata.

Saját forrásból nem futotta volna a teljes felújításra, ehhez kormányzati – költségvetési – támogatás vált szükségesé. „Amikor 2010 után körvonalazódtak ezek, akkor született meg a döntés, hogy elvégezzük a teljes belső felújítást” – mondja Vörös Márta. Ennek során igyekeznek minél hűségesebben visszatérni az eredeti barokk állapotokhoz, aho-

A barokkban megújuló Kalocsa

gyan a székesegyház megépült a XVIII. században (1735 és 1754 között), három érsek, Patachich Gábor, Csáky Miklós és Klábuszky Ferenc idején. Az ő címerük látható a főhomlokzaton.

ben egyre nagyobbá vált, „a megrepedt szerkezetek tovább águltak”, hangzik a szakaszorú magyarázat.

Rengeteg pénz – a gondolat természetesen kerül elő a munkák láttán, s pénzinszesség

ügynevezett kelheimi lapok becsomagolva ott várakoznak már a székesegyház előtt. Jövő év végén – ekkorra tervezzük a megújult székesegyház megáldását – már ezeken léphetünk be a templomba.

Százötvenmillió kormány-támogatásból fedezték a főszékesegyház 2012-es munkálatait. „Az idei évben újabb segítséget kaptunk: ötszázmillió támogatási szerződést írt alá az érsekség a kormánnyal. Ezzel a többi épület felújítását is elindíthatjuk, természetesen minden esetben saját hozzájárulással.” A Kalocsa szene program keretében elnyert európai uniós összeg segítségével épül át az érseki kollégium kincstár céljára, s kapja meg stíluszerű burkolatát a barokk tér. Mint a főépítész kiemeli, harmonikus az együttműködés a város önkormányzatával, polgármesterével. Miért is ne! Hiszen közös a cél: a város építészeti – és lelki – szépsége.

Feltűnik az északi toronyra. A megújult sisakra került a felújító Babel Balázs érsek címere. A déli torony pedig XVI. Benedek pápa címere látható, akinek idejében megkezdődött a munka.

Babel érsek megemlíti, hogy november 9-én az egyház a lateráni bazilika felszentelésére emlékezik. „Ez az anyaszentegyház első temploma, »minden templom anyja és feje«. A keresztény fősza-badulás után (313) a Lateráni nemzetség adományozta egyházi célokra.”

Ezerhét száz esztendeje ennek. Mekkora idő! S miközben az építkezés zaja hallatszik, arra gondolok, ennel is nagyobb, a Teljes Idő anyagban kifejezett valósága tekint rám: itt, Kalocsán, gyönyörűsége barokk ruhába öltözve.

Elmer István
Kép: Vörös Márta
és a szerző

Szent Péter a kulcsokkal – újrafaragva

térnek bizonyulnak a templomok, sokan előszeretettel keresik ezt a miliót. A templom azonban szent hely, s ma is érvényes, amit Jézus mondott: Ne tegyétek atyám házáat vásársarokká! A zenét is meg kell szüni, a nem vallásos, nem liturgikus, nem egyházi-as muzsika nem illik a templomba. Ismételt hangsúlyozom: a templom szent hely. Ha egyszer felszentelték, akkor mindenki úgy lépjen be

– akkor mennyivel inkább érvényes ez az ószövetségi templomokra!”

A 2008-ban kezdődött építkezésekről Vörös Márta főépítész nyújt áttekintést. Az érseki kastélyal szomszédos épület, az egykori kánoni ház jelenleg érseki kollégium. Felújítás és átépítés után ide költözik a kissé távolabb lévő Kátolai István-házból (ugyancsak egykori kánoni épület) az érseki kincstár. „Igy jön létre a

A templom történetének – a mai munkálatokra is kiható – két fontos eseményét említi a főépítész: 1795-ben villám csapott az északi toronyba, s leégett a faszindellyel fedett teljes tetőszerkezet. Ez olyan károkat okozott, amelyekkel ma is szembe kell nézni. Kimozdultak a parkányelemek, a kövek anyyira felizzottak, hogy megrepedtek. A faltestben lévő vonógerendák is kiégték. A boltozaton a stukkók tönkrementek.

Fontos időszak a székesegyház életében az 1907 és 1913 között végzett felújítás. Városvy Gyula érsek Fxek Ernőt bízta meg azzal a munkával, hogy tisztítsa meg a templomot az időközben ráakódott bizánci elemektől. Ekkor készült a ma látható baldachinos főoltár, s az eredeti padlóburkolatot szecessziós stílusú járólapokkal helyettesítették. Kialakították a korábbi érsekek temetkezési helyeül szolgáló kriptát a szentély alatt, s ráta-láltak – Henszlmann Imre korábbi kutatásainak folytatásaként – az első templom apszisára. „Harmadik vagy negyedik az a templom, amely ma látható. A számbeli bizonytalanság abból ered, hogy az egyik átépítést miként tekintjük. Eredete visszanyúl Szent István idejére, azokon az alapokon nyugszik, amelyek egy idősek a magyar kereszténységgel. Ezért is különösen szent hely a kalocsai székesegyház” – mondja Babel érsek.

Számos építészeti és történelmi érdekességgel szolgál a főépítész, szaval nyomán kibomlik háromszáz év magyar történelme. Hosszú időn át látható volt a hosszanti repedés a főhomlokzaton, a XX. század eleji földrengés nyomaként. S most, a belső vakolat megbontása után derült ki, hogy a tűzvész okozta károsodás a földmozgás következté-

latozásban – mely kor nem az – lábra kaphat mindenféle meredemvondó. A Budavári Nagybaldogasszony-templom (ismertebb néven Mátyás-templom) vagy a Zeneakadémia felújítási költségeivel összehasonlítva, jóval kevesebből sikerül megőrizni Kalocsán az épített örökséget.

A kezdeti százhuszonkétmillió beruházáshoz százmilliót pályázat útján nyertek. „A többi az elmúlt évig saját forrásból finanszíroztuk – magyarázza Vörös Márta. – Kormányzati segítséget, harmincmilliót előként a padlólapok vásárlásához kaptunk.” Az

A megújult homlokzat